

Til Grundejerforening Råbylille Strand
Ved bestyrelsesmedlem Lisbet Hemmingsen

Rådgivning om tiltag for biodiversitet hos Grundejerforeningen Råbylille Strand p

Efter henvendelse fra Lisbet Hemmingsen og besigtigelse af grundejerforeningens arealer i 29. marts, har jeg udarbejdet en række forslag til indsats hvorved der vil blive en større biodiversitet på grundejerforeningens fælles arealer.

Baggrund:

- Vordingborg Kommune arbejder med at inspirere borgere, foreninger, virksomheder mf. der ejer jord til at skabe mere natur på deres arealer.
- Vordingborg Kommune tilbyder en basisrådgivning til jordejere, med fokus på vildere haver/arealer.

Hvad er udgangspunktet:

I har et rigtig fint udgangspunkt for at skabe en større biodiversitet. Det skyldes dels den ret nærringsfattige jord i har på de kystnære arealer hvor der allerede er utrolig mange urter. Desuden er der høj naturværdi i det krat I har langs kysten.

Ud fra samtalen på besigtigelsen angives herunder en række tiltag I kan bygge videre på.

1. Det åbne areal/plænen bag stranden:

Der er mange vilde urter af hjemmehørende blomster. Her er en kort liste med nogle af de arter jeg fandt på besigtigelsen 29. marts (de fleste bare til slægt, da en egentlig artsbestemmelse er svær på den årstid) :

- Alm. Knopurt	- Ærenpris
- Blåhat	- Burnelle
- Liden klokke	- Cikorie
- Lancet vejbred	- Kløver
- Vårgæslingeblomst	- Perikon
- Høgeurt	- Hvid Okseøje

Urter (de ser ikke ud af meget i marts, med det trænede øje kan forestille sig farverne til sommer):

Vi talte om hvad man kan gøre for at fremme biodiversiteten. Da I har rigtig mange urter i jeres plæne så burde det være en ret enkel og billig omgang. Hvis I tilpasser jeres slåningspraksis vil meget komme helt automatisk.

Hidtidige pasning: I har tidligere fået en lokal landmand til at slå græsset jævnlige gennem sæson. På den måde bliver blomsterne fjernet inden de blomstrer.

Forslag: Plænen skal slås efter blomstring. Dvs engang i september/oktober. Det er vigtigt at materialet bliver fjernet. Ellers opbygges et tygt lag førne (plantemateriale) som på få år vil slå de blomstrende urter i hjel.

I kan også tage et tidlig slet eksempelvis i marts hvor I også fjerner materialet.

DET ER AFGØRENDE AT MATERIALET FJERNES.

Mosaikslåning: Det er en god ide, hvis I laver et system så 1/3 -1/4 af arealet ikke bliver slået. Det kaldes mosaikslåning, hvor man roterer rundt fra år til år hvor der skal slås/ikke slås. Det har betydning for de insekter der overvintrer som larver i planter, samt fugle. Det er dog vigtigt at de meste bliver fjernet, ellers vil græsset overtage.

Det er smart at markere et område hvor I vil have vilde urter og højt græs. Slå stier og kanter rundt om. På den måde ser det pânt ud og folk kan gå ture igennem.

Konkret: I finder en entreprenør der kan slå **og fjerne** materialet 1-2 gang om året. Der skal dog slås stier oftere, så folk kan færdes rundt mellem huse og stranden mv.

Skrab bar jord – nye spirrebede:

Områder med bar mineraljord er vigtig både for insekter og for muligheden for at små nye planter kan spirer (ellers taber de konkurrencen mod græsse og andre store urter).

I Naturen kommer sådanne områder automatisk via den dynamik og variation, eksempelvis heste eller køer laver, når de træde jorden op når den var våd. Eller mulvarper (OBS jeres bedste ven helt gratis arbejdskraft) og myrer der graver i jorden.

Konkret: hvis I har hulvarper, så gør de helt automatisk arbejdet for jer. Ellers kan I hver 2.-3. år lave skrab i tørven. Det kommer ikke så nøje præcis hvordan eller hvor stort. Hvis opgaven gives til en entreprenør, kan I bede dem skrabe 20-30 plette af ca 1m², jævnt fordelt rundt på arealet. Det kan også gøres med håndkraft. I kunne tilbyde grundejerne at de må grave tørv med vilde urter op, som de kan implementere i deres have. JEG AFHOLDER GERNE EN WORKSHOP I AUGUST HVOR JEG VISER HVORDAN, FOR FORENINGENS MEDLEMMER.

Flere arter - udsåning:

I kan eventuelt udså frø af arter der ikke er på arealet. Jeg vil dog ikke komme med konkrete anbefalinger før jeg har genbesøgt området i løbet af sommeren for at se hvad der er pt.

2. Buske og små træer på græsareal

Et andet område vi kiggede på, var en græsareal længere fra stranden. Her havde Lisbet forslag om at plante træer for at afskærme og undgå megen parkering.

Tilplantning med HJEMMEHØRENDE træer og buske gavner biodiversiteten, mens mange kultur- og eksotiske arter ikke har så mange insekter tilknyttet. Her følger en række forsag til buske og træer:

- Rød- eller hvidtjørn
- Tørst
- Kvalkved
- Seljepil eller anden pil
- Hyl
- Slåen
- Mirabel
- Hunderose

Herunder følger 9 gode råd, som I kan dele med jeres medlemmer, som almen inspiration til hvordan man kan arbejde for højere naturindhold:

Kvasbunker

Hvem lever der:

- Insekter, tusindben og edderkopper.
- Småfugle som Gærdesmutte, Solsort og Løvsanger finder gerne redested eller føde i kvasbunken.
- Pindsvin har brug for blad- og kvasbunker både på kolde dage og i vinterperioden.

Kvas er afklippede grene fra hække og beskæring af træer. Kvas kan lægges i en bunke eller laves som et naturhegn. Der fyldes løbende mere på, så slipper du for turen til grenpladsen.

Sten

Hvem lever der:

- Firben og padde har reder og overvintringssted i bunker af sten i blandet størrelser
- Mange insekter og andre smådyr bor under sten eller i stenbunker, hvor de er godt beskyttet
- Mosser og laver kan gro direkte oven på stenens overflader

Sten kan placeres enkeltvis, i bunker eller gærde. Sten kan bruges skulpturelt eller som afgrænsning i haven, som stengærde eller bare sten der omkranser et bed.

Blomstrende buske og træer

Hvem er det godt for:

- Bier, sommerfugle, svirrefluer og biller kan finde nektar og pollen i blomsterne
- Larver af mange insekter lever på buske og træer bl.a. bruger Citronsommerfuglen tørst og vrietorn som værtsplante
- Frugt, nødder og bær fra træer og buske er fødekilde for mange eksempelvis; fugle, egern og mus

Blomstrende buske og træer der naturligt lever i Danmark er et must i en naturhave. Det kan være mirabel, hyl, hæg, tjørn, tørst, vilde roser og frugttræer.

Det lange græs

Hvem er det godt for:

- Græshopper, sommerfugle og biller kan leve i græsland
- Pattedyr som haren og rådyr holder af det lange græs
- Nogen svampe er knyttet til græsland

At lade græsset gro, er en enkel måde at få en vildere have. Men resultatet afhængig af jordbund, niveauet af næringsstoffer og hvor mange urter der er fra start. Det er altid vigtigt at slå græs og urter en gang om året med opsamling. Det afklippede materiale kan anvendes som gødning af hække og frugttræer.

Vilde urter

Hvem er det godt for:

- Mange insekter lever af på planter af vilde urter. Eksempelvis larver der spiser blade mv. eller næbmunde der suger plantesaft fra stængler
- Find sommerfuglen Lille ildfugl på alm. Syre og rødknæ; Almindelig blåfugl på Kællingetand, Rundbælg og andre ærteblomstrende
- Blomsterne på de vilde urter er nektar og pollenkilde til bier, sommerfugle, biller og svirrefluer

Vilde urter er de planter der vokser vildt i den danske natur. Nogen af dem er planter der traditionelt er blevet kaldt ukrudt. Man kan få vilde urter i haven ved at lade være at luge/slå græs eller ved at så frø fra naturen eller plant en tørv fra et artsrigt område. Planteskoler sælger visse vilde planter.

Store træer

Hvem er det godt for:

- Gamle træer er levested for mange organismer; mos og lav lever på grene og stammer
- Fugle, flagermus og egern lever i hulheder i stammer og store grene
- Mange svampe er knyttet til træ
- Masser af insektlarver holder til på blade, skud eller inde i stamme

Gamle træer er en uvurderlig kvalitet i en naturhave. Det tager tid for et træ at blive stort og gammelt, så pas godt på dem I har. Beskæring er en god mulighed hvis det fylder for meget.

Dødt ved – træ det ikke er levende

Hvem er det godt for:

- Døde eller døende træer er levested for mange svampearter
- Mange insekter lægger æg i stammer og større grene – hvor larverne kan leve
- Mange fugle at finde deres føde i form af larver og smådyr i det døde træ

Dødt ved i form af træstubbe, stammer og større grene er naturens eget insekthotel. Lad gerne stammen stå oprejst hvis det er muligt, ellers er bunker med trækævler også godt.

Vand

Hvem er det godt for:

- Vand tjener flere formål. Nogen dyr drikker af vandet, andre lever i det. Selv små steder med vand i er godt for naturen
- I vandhuller kan der leve frøer, tudser og salamandre
- Smukke guldsmede, rygsvømmere, vandkalve og mange andre insekter lever i vand
- Fugle holder af at bade og drikke vand både fra vandhuller og 'fuglebade'
- Pindsvin, flagermus og andre pattedyr drikker fra vandet

Vand er noget af det vigtigste for en mangfoldig have. Uanset om der er plads til mindre skåle og baljer med vand, eller om du kan anlægge et vandhul. Det giver vand til tørstige fugle, pindsvin, bier og andre smådyr. Husk altid at lægge en gren eller sten i vandet, som de kan sidde på.

Pletter med bar jord og bunker af jord

Hvem er det godt for:

- Vilde urter kan spire uden for megen konkurrence når der er pletter af bar jord
- Jordboende biller og bier skal kunne komme ned til jordoverfladen for at bygge reder
- Bunker af jord giver varme sydvendte miljøer, hvor både insekter og planter trives

Bar jord hist og her er godt i en naturhave. Du kan selv skrabe jorden bar i mindre pletter. Eller vent på at muldvarpen gør arbejdet for dig. En bunke af jord/sten giver variation i terrænet og skaber levested til forskellige planter og dyr.

Se mere på: vildevordingborg.dk

Her er der henvisninger til litteratur, udsendelser om anlæg af vilde haver mmm.

I er meget velkomne til at kontakte mig igen.

Med Venlig hilsen

Christina Kaaber-Bühler
Naturmedarbejder og naturvejleder
51316027,
ckaa@vordingborg.dk